

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

4. De qualitatibus contractuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

De Qualitatibus Contractuum.

1 **Q**uod purè & simpliciter promissum est, confirmari debet, iuxta Reg. 14. ff. de reg. iuris. in omnibus obligationibus in quibus dies non ponitur, praesens die debetur: arbitrio prudentis. Deinde expectare plerumque potest debitor donec promissarius seu creditor exigat, si nullum solutioni tempus aut conditio apposita erat. Unde sponsus ad nuptias non obligatur, nisi alter petat. Si enim taceat, censetur esse contentus mora: modò tamen facile petere possit; secus si ob mortem reuerentialem aut ob desperationem obtinendi, aut per obliuionem petere omittat. Quod si verò promissio facta sit in diem certum, id solui non debet, secus si ob mortem reuerentialem, aut ob desperationem obtinendi, aut per obliuionem petere omittat. Quod si verò promissio facta sit in diem certum id solui non debet, antequam dies ille transactus sit, & potest debitor uti exceptione, si ante determinatum diem petatur solutio, quia adiectio diei in fauorem debitoris facta est, non stipulatoris: Sin verò anni quantitas, V. C. decem annui eleemosynae, vel alimentorum nomine promissi sint, videtur solutio facienda in principio anni, quia ita de legatis annuis decretum est, in l. 1. C. quando dies legati.

2 Si promissio facta est in diem incertum, censetur conditionalis, ideoque obligationem suspendit, V. C. Cum naues ex India appulerint dabo tibi

tibi 1000. nam si non appulerint, non teneris. Quod si verò, certò constet diem futurum, licet incertum quando V.C. promitto, cum pater meus morietur, non dies causa obligationis suspendendæ appositus censetur, sed solutionis differendæ, quapropter tale legatum ad hæredes transmittitur, ita habetur, l. hæres meus, ff. de condit.

Conditio de præsentis vel præterito : V.C. pro-3
mitto me daturum, si pater meus vivit, si mater mea mortua est, si verum est, statim confirmat actionem & obligationem, si falsa est, statim infirmat.

Conditio de futuro impossibilis secundum natu-4
tam, reddit contractum seu promissionem irritam, iuxta reg. 145. ff. *Impossibile nulla est obligatio.*

Conditio de futuro possibilis & honesta pro-5
missioni adiecta, eius obligationem suspendit & transit ad hæredes.

NB. Pactum conditionale, mortuo paciscente, ad hæredes transit, sed non legatum mortuo legatario. Ratio discriminis est, quia in contractu vel stipulatione interuenit factum stipulantis, seu contractantis, volentis, sibi, & hæredibus suis prospicere, in legato autem nullum factum legatarij interuenit.

Modus promissioni adiectus, puta promitto tibi 6
centum, vt Romam eas; licet eam non suspendat, tamen promissario vicissim obligationem affert, qua non impleta, interdum reuocari potest, quod sub tali modo datum est. Ratio, quia

Ii 7 dona-

donatio vel legatum sub modo suum esse substantiale habet absolutum, quodammodo independenter ab accessorio modo seu grauamine: Vnde sequitur, quod promissum, legatumue sub modo statim peti potest, etiam nondum impleto modo, quamuis legatarius satisdare debet.

- 7 Donatio facta Ecclesiae sub conditione suspendente, ea non impleta, corrui: sed donatio facta sub modo, eo non impleto reuocari non potest quia in dubio praesumitur donatio principaliter facta propter Deum, & pro remedio peccatorum. Quod si expressum fuit, vt, si modus non seruetur (V. C. si fundus Ecclesiae donatus, & alienari prohibitus alienetur) reuocetur facta donatio non nocebit tamen Ecclesiae, si solus Praelatus sine Consensu Capituli modum donationis transgesserit. Alia ratio est, si donatio facta fuerit sub conditione suspendente, eamque Praelatus, qui res Ecclesiae administrat, non adimpleat; corrui tunc donatio. Causa discriminis est, quia Praelatus Ecclesiae nocere potest in iure acquirendo, non acquiritur, atqui res donata sub conditione, ante eius euentum, non acquiritur donatario. Si donata sub modo statim acquiritur, antequam modus impleatur. V. C. Titius promisit Ecclesiae se annuatim in anniuersar: 100. aureos; sed postea Ecclesiae postea recusat conditionem implere promissor liberatus obligatione. Sin vero ius fundationis legato, aut donatione Titij acquisitum, cum modo & obligatione, vt anniuersarius dies celebretur; fundatio reuocari non potest, ob non imple-

impletum postea modum; sed agi debet ad eius impletionem, quia res semel Ecclesie acquisita sacra facta est, & in speciali dominio Christi constituta, id eoq; reuocari non potest. Et administrator Ecclesie obesse non potest in iure iam acquisito.

NB. Licet donator conditionem apposuerit, ut res alienari non possit, tamen non censetur prohibita in casu necessitatis.

Præterea promissio rei impossibilis secundum mores, ipso iure irrita est, iuxta reg 69. in 6. *In malis promissu fidem non expedit seruare.* Fieri enim non potest ut aliquis ex iustitiæ virtute obligetur ad id, quod vel nullo modo, vel saltem sine peccato præstari non potest. Ratio, quia impia est promissio, quæ scelere adimpletur. Etiam cum iuramento, *non enim est obligatorium contra bonos mores præstitum iuramentum.* reg. 68. in 6. Neque iuramentum potest esse vinculum iniquitatis c. quanto. de iuramento. V. C. Si iuratus promissisti puellæ aliquid daturum, ut turpiter agat, nulla obligatio oritur; & quod à puella ob eam causam nondum impletam, acceptum est, in foro conscientie restituendum.

Sed quod postea impleta fornicatione promissum vel sicario, retinere potest Puella, & sicarius iure exigere, quia periculum molestiæ, quod in tui gratiam susceptum, pretio æstimabile est: In externo autem foro talium sceleratorum hominum non admittuntur.

Pro eo quod iam ante ex iustitia acceptum pretium seu merces accipi non potest, v. c. si latroni aliquid dederis, ne te occidat, vel Iudici, iustum salarium habenti, ut iustam sententiam ferat. Ratio, quia iudex V. C. nullum accipiendi vel datum retinendi titulum

tulum siue ius habet. Non ex pacto gratuito, quia suppono, non esse tibi animum donandi, sed quam precium dandi, nec ex oneroso, onerosi enim pacti conditio est, ut utrimque obligationem pariet, unde illud, *Opera iustitia non possunt fieri venalia.*

NB. Iudex, Medicus, Professor, non habens sufficiens stipendium, potest exigere mercedem, item piscator, qui nauæ naufragio ex charitate succurrere debet, laboris sui precium omni iure exigere. Tamen licet Iudex Professor sufficiens salarium habent, tamen ratione extraordinarii labores possunt aliquid accipere. NB NB.

- 10 Iure naturali iudex non peccat unius causam tantum alios expediendo ex pacto oblato muneris, cum plures ad sint, qui æquitati iure gaudent, ut iudicis arbitrio posita sit, quem cui præponatur, quia in re aliis iniuriam non infert.

Judices alique officiales, licet frequenter peccent, munera accipientes Exod. 23. acceptum tamen dominium comparant, modo liberaliter oblata sint, & non ad iniustam vexationem redimendam. Esculenta & poculenta tamen moderata, quæ mera liberalitate offeruntur. NB. Teneatur tamen Iudex ad restitutionem, si aliquid ratione sigillatim accipiat contra consuetudinem permissam, & ius.

- 11 Pro opere, debito ex solo charitatis lege, si pretio æstimabile sit, precium exigere potest, si necessitate saltem validè. V.C. Si in grauiissima necessitate cum paupere (cui gratis succurrere debet) pactum reciprocum in eas, subsistit, cum enim sola charitate obligatus sis, paciscendo, suscipis nouam obligationem.

ligationem iustitiæ, quæ precio æstimabilis est. Sed precium pro baptismo accipere (quod opus religionis ex charitate præstare debes) est Simonia, si agatur quasi ex obligatione pro re temporali data vel promissa, secus si liberaliter aliquid donetur absque promissione.

Promissio facti alieni, nullam obligationem 12
parit.

CAP. V.

*De Contractibus ob Errorem, aut dolum
initis.*

Error circa rei substantiam (V.C. si emas vitrum pro gemma: si beneficium conferas Petro, quem putas esse Ioannem) omnem contractum naturali iure irritum reddit. Quia *Errantia nullus est consensus*. l. 9. C. de Iuris & facti ignorantia. Sine consensu autem non consistit contractus, quippe à libera voluntate pendens.

Error circa obiecti qualitatem, licet dolo alterius contrahentis proveniat, si tamen concomitans tantum sit, non reddit contractum infirmum aut infirmandum.

Ratio, quia error iste non aufert consensum substantialem, ideo naturali iure contractum validum relinquit; & cum non existat causa contractus (qui dicitur error antecedens) ideo non est ratio, cur remoto errore, contractus infirmari debeat.

V. C. Si emi vinum Austriacum, persuasus esse

esse